

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Észrevételek.

Irta: *Kerényi Rezső.*

Haladunk a korrall. Avagy mégsem. Az az áldásos haladás csak *ielés*, külső máz még nálunk. A társadalom evolúciója közepette nem bírnak s nem tudunk még mi haladni. A mai kor stentori hangon kiáltja a reformokat és azok, akiknek a reformeszméket respektálni kell, a sok reformideálók tömkelegében fuldokolnak, szalmaszál után kapkodva ragadnak ki egy-két nélkülözhetőt, feláldozzák a fontosabbakat, a kardinalis reformokat a mellékesek diadaláért és ezzel biztosnak vélik az eszmék összességének elérését s a harmonikus társadalmi haladást.

I. Minden művelt állam főtörekvése a szociális bajok orvoslása, más nem lehet, mert, amint a műveltség halad, amint a kultúra áldásdús napfényében sütkezünk, úgy az emberi élet nagy igazságát kell tapasztalnunk: *ott rémként árny is követ, a nyomor.* Az államok kiadását a modern haladás emeli, alsófokon a nyomort tetézi. S ebből kifolyólag első sorban főtörekvése ezt eltüntetni minden államnak, minthogy egyedei jóléte: államérek. A legújabb miniszteri szociális akció részben ezt szolgálja. De hogyan? Az Országos Katolikus Szövetség szociális irányú nevelést sürgető előterjesztését méltányolja s a tanítóképzők tantervének végrehajtására kiadott utasításában maris intézkedett a gazdasági szempontok kiemelésével, a mit a tanítók továbbképző tanfolyamokon való oktatásával akar elérni. Hisz az alsó néprétegek oktatása, a modern kor gépezetében való beillesztése, vezetése az igazi szociális misszió. De ne feledjük, hogy itt mindenestre a tanítók igénybevétele szükséges. Már pedig ezeknek is vannak szociális bajai. Nyomorral küzdenek ezek is és miként legyen altruistikus a sok kulturproletár? Vezető, irányító tényezőkként szívesen működnek a tanítók időt, fáradságot nem kimélve, a legelhagyottabb

vidékeken, csak respektálják kívánságaikat is — ha oly nélkülözhetetlenek, hogy minden akciót végeredményben a vállukra tesznek. De ha ez nem történik; míg a tanítóság személyét, családját illető s érintő állami szociális akció nem lép előtérbe, a tanító elégedetlen vezér marad a nép között s mint ilyen ugyancsak lelohadt ambícióval kenyérkeresetét iparkodik emelni, megélhetését könnyebbé tenni. Ily helyzetében kicsinyelt tekintéllyel sem másokért, sem önmagáért, sem nemzetéért nem dolgozhat sikeresen. *Amint államérek a polgárok iránti szociális akció, úgy államérek a végrehajtásért magukat exponálók anyagi érdekei iránt végrehajtandó szociális akció is,* ami a IX—XI. fizetési fokozatokban még mindig délibábként tűnik a tanítóság elé.

Ennek a végrehajtása sürgős s elhanyagolása a nép szociális bajainak nagyobbodását idézhetné elő, mert kiölné a munkakedvet a pásztorokból; ha pedig a pásztorok alusznak, elszédnek a nyáj juhái.

Eddig is keserűen csalódott a tanítóság nagy zöme, minthogy jobb dotációjú tisztviselők fizetésének javítását az állam végrehajtotta, a tanítóké nem minősítette oly sürgősnek, pedig a tanítóság a legrosszabbul fizetett tisztviselőtestület.

Ha szociális akciót akarunk, a tanítóság és a nép felé irányuljon a szociális akció, mint két elválaszthatatlan elem felé s akkor közös megelégedéssel fog dolgozni e kettő a jobb kor kialakításán, mint az állam fundamentuma.

II. A kultúra emelkedése áldás.

A gépek sok kézmunkást készítettek a nyomor lejtőjén más keresetágra. Ezt is a kultúra tette. A műveltség emelkedésének szerzője: az ész kompozíciójával forrást teremtett a nyomornak, nem hagyta elveszni a gyomot. Ha a mai kor nyomorát le akarjuk tiporni, forduljunk az észhez. Az alsóbb néposztályok szociális bajain az ész fog segíteni. Kik képviselik az ész munkásait a nép keretében? A vezetők, akik között helyet foglal a tanító is, a gyermek értelmének önálló-sítója s legtovább művelője ő, aki a felnőttek

bajainak leghathatosabb enyhítője lehet eszével, műveltségével.

A szociális akció csirája is az ész, a tudás hatalma, ami mindennek végeredménye. Oda hat a miniszteri rendelet intenciója, művelni agrikulturában a tanítóságot, hogy így is képviselhesse a tudomány csodás világát, az ész mindenre kiterjedő gondoskodását.

A gondolat jó, a kivitel helytelen. Forgácsolni, faragni akarja a tanítók képzésének előmozdítását tanfolyamokkal, sőt alig szakiskolai jellegű képzők reformálásával miniszteri rendeletek keretében. És ezzel ellentétbe helyezkedik az új egyetemek törvényjavaslatának szervezési részében indokul szolgáló kijelentéssel, hogy a tudományos képzés érdekében az *egyetemi képzést mellett joglál állást, a szakiskolai képzést kicsinelve*. S mégis játszi kedvvel elégségesnek tartja a tanítóság részére az állam a folytonos pénzt és időt feeserlő tanfolyamozást, meg a szakiskolai jelleg nélküli tanítóképzőket? ... A mint nem a tetőről építik a házat, úgy nem az egyetemen kell kezdenünk a modern oktatásügy megvalósítását, előbbrevitelét érintő reformokat, hanem a falusi, egyszerű népiskoláinkon. Amint nem az egyetemen kezdi tanulmányait az ifjú, úgy nem az egyetemen szorul égető reformokra, hanem népoktatásunk, hogy az egész társadalom — s nem egyesek — súlyos szociális problémáinak megoldására alsóbbfokú közoktatásunk képes legyen. Száz és száz alföldi tanya van, ahol 20—30 km²-en százával nőnek fel az emberek páriákként, mégis új egyetemekre költünk drága aranyakat? Avagy vesszen a *nép tanítóstud*? Csak a diplomaták szaporodjanak. Non potest!

Először a népiskolák- és a bennük működő személyekkel: a tanítókkal jöjjünk tisztába. A népiskolák *legnagyobb része* nem felelhet meg mai állapotában hivatásának s a tanítóság, mint a nép között a kultúra terjesztője, a szociális bajok taktikus orvoslója nélkülözi a főiskolai képzést, a szoros értelemben vett tudományos, precíz képzést úgy *szociális*, mint *szak tekintetben*; ezekről kell előbb törvény.

Ha népiskoláinkat s tanítóik fizetését becsültesen rendbehoztuk s ebből kifolyólag magasabb, egyetemes — nem aprólékos — kiképzésének alapját megvetettük, úgy állítsunk egyetemet.

Ezek égetőbbek, mint a népiskolákat semmiképp sem érintő legújabb egyetemreformok. Ha minket — és velünk együtt a népiskolákat — érinteni fognak e reformok, szívvvel köszöntjük az egyetemi reformtörekvéseket. Várunk, milyen lesz a vége. «Ha vége jó, minden jó.»

A magyar kath. tanítóság és közeli teendői.

Irta: Bertalan Vince.

Tagadhatatlanul igaz, hogy a tanító a társadalmi rend megalapozásában és kialakításában egymagában véve nem minden. Aki ezt tulajdonítaná neki, az megfelejti arról, hogy a tanító munkásságának célba vett eredmény elérése, vagy más kifejezéssel a tervbe vett cél

megközelítése, vagy elérése sok oly tényezőtől és körülményektől is függ, amelyek a társadalomban, annak fel fogásában, világnézetében gyökereznek. Megfelejtkeznek arról, hogy a tanító mindenekelőtt a társadalomért van és nem fordítva. Megfelejtkeznek arról, hogy a tanító a társadalommal szemben szoros szolgálati viszonyal (disciplinával) kiküldött és tetteiért nemcsak lelkiismeretének, hanem küldőjének is felelősséggel tartozik.

Viszont azonban az is kétségtelen, hogy minden tekintetből oly nélkülözhetetlen tényező a társadalmi élet fejlődése folyamatában, amely egyenrangúvá teszi őt azon a társadalmat nevelő és irányító tényezőkkel, akik mint ilyenek vezető állásokat foglalnak el a közéletben.

Ha azt kérdezik tőlem, hogy társadalmi szempontból mi a tanító, habozás nélkül azt felelem, hogy ő a társadalom részéről bizalomból kiválasztott és meghatározott kötelezettségekkel felruházott oly munka és erkölcsi érték, aki a család szentélyétől kezdve összekötő kapcsolatot képez mindazon társadalmi tényezőkkel, amelyek a fejlődés tervszerű kialakulására irányítólag hatva, ugyancsak munka és erkölcsi értéket képviselnek.

Miért?

Mert hivatása, rendeltetése, feladata vonatkozásban van a lelkész, a bíró, a közigazgatás, a közigazdaság, a fegyveres erő tényezőinek, irányítóinak működési körével. Mind egytől-egytől megkívánják, hogy a tanító munka és erkölcsi érték tekintetéből a lehetőség szerint oly megfelelő emberanyagot bocsásson ki kezei alul, amely értelmileg és érzelmileg tisztában van a családdal, a hazával, az egyházzal, az önönmaga és felebarátja iránt tartozó kötelezettségekkel.

A tanító tehát társadalmi kiküldetéssel képező és nevelő feladatában bírja munkaértékét és hivatása a társadalom tömegében és rétegeiben mindent hiven és pontosan teljesíteni, amiket kiválasztásával, a családdal, az egyházzal, a hazával bizalmával elébe tár.

Hivatása a feladatok teljesítése, mindazokban és mind azok által, amik az egyedek és tömegek, a faji, a vallási társulások, az egyház és a nemzet egészséges, tehát áldásos fejlődését teszik lehetővé és ezen lehetőséget segítik elő.

Hivatásának fontos feladata a társadalmi jólét előmozdítása.

Feladata, munkaköre általános.

Ime a tanító! az egyház és a nemzet társadalmába mint képző és nevelő munkaerő beállítva.

Azért tartom én a tanítót minden ízében társadalmi, szociális, tehát jóléti feladatokkal megbízott oly feltétlenül szociális központi tényezőnek, akinek munkásságától, lelkesedésétől, buzgóságától méltán sokat elvárhat a közművelődés, a közjólet abban a környezetben, ahova az állam, a község, az egyház beválasztotta.

Megbízata kétrendbeli és pedig erkölcsösségre és munkára való képzés és nevelés; amikkel szakadatlan folyamatban kell lenni a megfigyelésnek, következtetésnek, ítéletnek és felügyelésnek.

Az erkölcsi megbízata az istenfélelemre való nevelés.

A munkára való megbízata az értelem kiképzése és a vágy felgerjesztése, állandósítása kivitelére, elérésére mindannak, amikkel a nemes erkölcsi érzés és megismerés révén a hazának, az egyháznak, önönmagának, családjának és felebarátjának minden ember kivétel nélkül tartozik.

A kath. tanítónak erkölcsi rendszere, központja: **Krisztus!**

Munkarendszere és központja: a *haza*, a nemzeti fajmentartás, közművelődés, közigazdaság minden irányban, ahova értelme, ügyessége, munkaszeretete elér.

Aminő arányban fejlődik a társadalmi élet, azonképpen fokozódik igénye és ennek következtében követelése a tanítóval szemben. A tanító a nép, a nevelés központjába beállítva a fokozódó tényekkel és követelésekkel szemben keresi útját és módját, miképp felelhet meg minél kötelességszerűbben feladatának. Miért is nem térhet ki oly kérdések megvitatására, megoldására elől, amelyek őt hivatásában, feladatainak teljesítésében majdan elősegítik, támogatják.

A magyar kath. tanítói kar munkában van és minden-hogy arra törekszik, hogy munkáját eredményesebbé tegye. Nem zárkózik el semmitől, ami után áldást remélhet a társadalomra nézve.

Miért is jónak találtam mindent felvetni, amivel a legközelebbi jövőben foglalkozni kívánatos.

I. Az országos szervezet kiépítése. A mostani szervezet megállta helyét és eléggé eredményesen működött. Legfelsőbb plenumában a magyar népoktatásügy büszkeségére oly erővel kiegészítve magát, akiknek tudása, nemes ambíciói, tevékenysége, lelkesedése előtt a legnagyobb elismeréssel kell adózni. Miért is legkevésbé állíthatom azt, hogy a mai szervezet nem tud megfelelni a követelményeknek, sőt alapozata a jövőben sem lehet más, mint a *képviselési alap*, amely nem zárja ki a jövőben nagyobb időközökben tartandó ösközgyűlés jellegét, azonképen fenn kell tartani a Tanács mai szervezetét, amely minden ízében bevált intézmény a magyar népoktatásügy egységes irányítására és vezetésére. Az egyetemes szervezetet azonban akár Szövetség, akár más megfelelő címmel ki kell fejleszteni akként, hogy a képviselőt mindjobban kidomborodjon. Amint az a Tanácsnak az egyesületekhez szétküldött javaslatában, kitünő szervezőképességét igazoló módon — kontemplálva van. Egy kipróbált, a millenium lelkes hangulatában megteremtett szervezet, a kath. tanítók Országos Bizottsága és annak Tanügyi Tanácsa. Szakosztályainak szervezete is bevált.

Azonképen kívánatos a szervezetnek akképen való kifejlesztése is, hogy az szoros összefüggésbe hozassék a kath. tanítók segélyalapja szervezetével. Vagyis találjassék egy oly kapcsolat, amely módot nyújt arra nézve, hogy a segélyalap kezelésében a tanítói kar országos szervezete is érvényesüljön.

Úgy tudom, az ellen az illetékes körök sem zárkóznak el, ha oly javaslattal állanak elő, amelyben az alapító nagyméltóságú püspöki kar jogai a maguk sértetlenségében fennmaradnak.

Ez annál is kívánatosabb, mert így tán valószínűbb, hogy a tanítóság közelebből is érdeklődik segélyalapja iránt, amelynek sajnos, oly kevesen tagjai. És talán nagyobb előszereket fog tanúsítani a tanítói árvaház iránt, amelynek létesítése tekintetéből épen a tanítóság részéről kell a legnagyobb közönyt tapasztalni.

II. A tanítóképzés. A közművelődésnek rétegenként való folytonos emelkedése feltétlenül kívánatossá teszi a tanítóképzés oly reformját, amely egyetemi kiképzéssel járjon. Vagyis a tanítóképző intézetek tantervének tartalmát teljesen a középiskolai szintjára kell emelni, vagy a középiskolákat a tanítóképzésnek oly módon megnyitni, hogy a tanítói pályára szándékozók ott rendszeres elméleti és gyakorlati kiképzésben is részesüljenek, amelynek elvégzése után az egyetemen felállítandó paedagogiai fakultás elvégzése is kötelező volna.

Ha nem is ily alakban, de nyilvánvaló, hogy a mostani tanítóság az értelmi kiképzés magasabb fokának, valamint társadalmi állásának magasabb becsértékre való elismerés érdekében is sürgősen kívánatosnak tartja, hogy az utána jövő tanítónemzedék egyvonalba helyeztessék a jegyzővel, a bíróval és a közigazgatás mindazon tényezőivel, akiknek alkalmaztatásához az egyetem elvégzését köti.

A tanítóképzés reformját tehát mindig napirenden kell tartani és megoldási módját a szerzett tapasztalatok alapján keresni.

III. A beiskoláztatás. A népiskolai beiskoláztatás rendszerének megváltoztatása is sürgős szükség és pedig szoros figyelemmel a helyi körülményekre, főként abból a szempontból is, hogy a közművelődés fejlődése az alsóbb rétegeknél is fokozatosan lépést tartva, beállítassék és áldásosan irányítassék. Mert a közművelődést úgy kell megosztani, fölépíteni, hogy az teljesen összhangzó legyen s ne csak egyes osztályoknak legyen közfense. Evégből bármibe kerüljön is, a beiskoláztatást reformálni kell, mert a mai rendszerben a tanuló képtelen elsajátítani azt, amit a tanterv, az életszükséglet megkíván, másrészt a tanító is képtelen megfelelni

ugyanazon kívánalmak eredményes teljesítésének. Nyolcosztályú legyen-e a jövő népiskolája, vagy maradjon hatosztályúnak, az magában véve lényegtelen kérdés, de annál bizonyosabb az, hogy mely időtől kezdődjék a beiskoláztatás és meddig tartson. Miként osztandó be a szorgalomidő és miként folyjon a tanítás, egyhuzamban-e, avagy megszakítottan, váltakozva-e, vagy sem.

Mert aki azt állítja előttem, hogy a mindennapi tankötelesek a mai korrendszerű hat korosztályban oly eredménnyel tudják elsajátítani a tantervet, hogy az az életrehatóan mindenképen eredményesnek legyen nevezhető; aki azt állítja, hogy a tanító a tananyagot kellő módszerrel fel tudja dolgozni, az tudva nem igazat mond. Az ismétlődő iskoláztatás eredménye sem kielégítő, annak oka főleg a tanítónak a szorgalmi időben való nagy elfoglaltsága, másrészt azon sok számbavehető körülmény, ami a rendszeres beiskoláztatást nagyban hátráltatja, a tankötelest a szerzendő ismeretek elsajátításában akadályozza.

Tapasztalatból állíthatom, hogy a tankötelesek hetedik és nyolcadik korosztályának az öt óra terjedő mindennapi beiskoláztatása messze fölülmulja a mai ismétlődő beiskoláztatás eredményét, amihez hozzájárul, hogy az erkölcsi nevelés és fegyelmezés tekintetéből a tanító nevelői hatása sokkal sikeresebb, mert folytonos érintkezésben van vele s nem engedi legénykedni, mert a mindennapi iskola porát lerázta magáról és hetykében kezd föllépni. Egyébként idevonatkozólag lélektani alapon Dreisziger Ferenc is foglalkozott vele a múlt évben és magáéva tette abbéli régi álláspontomat, hogy a mostani tanterv épenséggel nincs tekintettel a mindennapi tankötelesek értelmi felfogási képességével.

IV. A továbbképzés. A mindennapi beiskoláztatás rendszerének reformja kapcsán foglalkozni kell a kiegészítő vagy tetőző képzéssel. És pedig lehetőleg oly irányban, hogy az ifjúsági egyesületek felállítására kötelező legyen és az ifjúság további kiképzése egy megfelelő tantervvel lehetővé tétessék.

Es itt föltétlenül meg kell kívánni, hogy az ifjúság tizenharmadik évének betöltéséig erkölcsi neveltetése tekintetéből kötelező fegyelem alatt álljon. Mert bizony a tanítók előtt épenséggel nem ismeretlen szomorú valóság, hogy az ifjúság ezen siheder korában sok oly rossz és kiirtandó tulajdonságokkal bír, aminőkkel atyáik ifjú korukban nem bírtak. Akkor is élet volt az ifjúságban, de nem parázna, káromkodó, durva élet. Ezek volnának a legmélyrehatóbb, megoldást váró munkatételei a magyar katolikus tanítóknak, mihez hozzáadva, tárgysorozaton volnának tartandók a különféle gazdasági-, hitel-, fogyasztási-szövetkezetek, gazdakörök, dalkörök, antialkoholista- és iskolaegyesületek föllállításának módzatairól, valamint a néprétegeknek a váltoisméről, a tőzsdéről, a bírósági eljárásokról, a leglényegesebb nemzetgazdasági statisztikáról, a nemzeti véranyag bűneiről és veszedelméről (magzatelhajtás, egykerendszer), a közegészségügyről, a gyors életmentésről való kioktatása, hogy a tanító e térbeli munkássága biztosan eredményre vezető legyen.

Es ha tekintetbe veszem, hogy a tanítónak a tömegek, a nép, a gyermek lélektanával is behatóan kell foglalkozni és működését minden tekintetből előre megfontolva, jól meggondolva és körülményesen is indokolható eljárással kell végezni, megáll az ember és azt mondja: ime a tanító!

Sokan vannak, de a nemzeti munka fejlesztéséért viszonzásul méltán elvárják, hogy sorsuk javításával segítve legyen rajtuk, hogy keletkezett képességgel tudjanak megfelelni nemzetföntartó, hatalmas föladataknak, amelyben a magyar katolikus tanítók Tanügyi Tanácsa eddigelé oly szép eredményekkel eljár.

Es még egyet.

A magyar katolikus Tanügyi Tanács tárgysorozatának egyik kimagasló pontja volt Magyarország elemi népoktatástörténetének megírása. Boldogult Steinberger Ferenc elnök által erre a célra letett pályadíj takarékpénztárban gyümölcsözők, de mi azt szeretnők, ha a mű már közkincsünk volna.

A mohácsi vész az adatok Békefi Remig történetében jórészt föl vannak dolgozva. Kidolgozásra vár a mohácsi vésztől a mai korig a katolikus népoktatás története és főleg a legújabb kor ismertetése.

Ráműtöttam teendőinkre, a munka mindnyájunkra vár!

A «Tanítói előléptetések» visszhangjára.

Irta: *Hála Győző.*

Kelemen János kartárs úrnak a *Népnevelő* f. évi 5. számában megjelent soraira legyen szabad kis hozzászólást tennem.

Rusztikus cikke korántsem olyan, hogy azt elolvasása után tegyük le kezünkől s szubjektív tapasztalatainkból eredő gondolatainkra mondjuk ki az «Amen»-t.

Tisztelt Kartárs Ur! Nézzük az igazi rúgókat! Én legalább azt vélem, hogy az említett cikk írója talán épen olyan észleletek folytán kelt ki a mai rendszer ellen, akárcsak jó magam! (?)

Mint pedagógusokhoz illik: példából — sajnos az életből merített (nagyon is!) példából — induljunk ki:

Ismerek egy fiatal kollégát, aki jó eredménnyel végezte a képzőt. Derék, törekvő embernek ismerték tanárai s amikor egy plébános távozó tanítójának helyére «megfelelőt» kerest, őt ajánlották. A plébános örül a gyors leletnek s legmesszebbmenő pártfogását biztosítja számára. Eddig simán megy a dolog. De nem végig! Feltűnik egy másik csillag is az égen. Egy jóképű pályázó (mert az előbbi normalis testalkatu) a dolog «jó végére» tapint. A választást megelőzőleg bejárja az iskolaszéki tag urak (gatyás polgárok, akiktől a törvény csak írni-olvasni «tudást» kíván, s fölöttes fórumnak állítja a kultura embere fölé) táborát s a hogy az eredmény kívánja: hol «a mi nyelvünkön való beszéddel» (a mulasztások igazolása krumplikapaláskor, a kurátur úr leányát vagy a bírót boldoggá tevésével) vagy a sziveket és agyvelőket atkonzerváló itallal, eszeveszetten hódít!

Fölvirrad a nagy nap reggele! A szesztől gőzölgős iskolatag urak tábora egy régen elmosódott «jó képű» képviselőválasztás nyitányát eleveníti fel. Mert megtudták, hogy a pap mást protezsál!

A dolgok fejlődésében történik: hogy választáskor a plébános elnöki jogánál fogva egypár oda nem való embert megfoszt szavazati jogától. S kész véletlenség műve: pártfogoltja kerül ki győztesen. Megindul az istentelen vihar. Felfolyamodások az egyházi hatósághoz stb. stb. De a dolog szűztiszta volta, érdemleges felülvizsgálásban részesül. Végre! sóhajt fel a «vert győztes» s bevonul akáclombos falujába. Hitelt ad annak a mondásnak, hogy amit az ember «első helyén» álmodik, beteljesedik: boldogan hajtja le fejét s vár, hogy álmodik...

Macskazene... erélyes hangú várbevételi kiáltás... roham... Brr! de kutya álom!... De amint látja, hogy valóság: reggelre elillan.

Egy újabb pályázat sokat tudna mesélni!...

A tanításügy «nagyobb dicsőségére» történik, hogy novemberben nincs tanító, hogy a plébános ideális munkásságának áldozata, hogy kénytelen az iskolaszéki tag urak akaratának respektálója lenni.

Tisztelt Kartárs Ur! Hát egynéhány kántortanítói választás szintűgy nem emel a kulturának

templomot! Hány helyen történik meg, hogy egy szekundbariton kísérve suszterbasszusoktól, fényesen győzelmet arat kitünő, de gyenge hangú (mondjuk) orgonistákon? Kik talán dalárda vezetéssel (mert kottisták, míg az előbbieket csak rossz álmukban látják azt) stb., stb. na meg tán épen kitünő tanítók lévén, munkásságuknál fogva babért termelnének a kulturának; kénytelenek torzult ábrázattal távozni egy «reménytemetőtől» örökre...

Igaz! hisz itt fölmerülhet azon érv is: vannak ott oly emberek is (t. i. a pap., jegyző, póstamester stb.), kiknek uralniok kell ilyesfajta tömeget!

Igen, kérem, de ne feledjük, hogy oly világot élünk, hogy a néprontás dudvamagvai még a leggondosabban kezelt «pásztori kertben» is növénygé fejlődnek.

S talán — mint eddig tapasztalám — a legtöbb ily eset épen ott fordult elő, ahol a pap igazán ideális állapot harciosa volt tanításügyi téren csak szépet és jót kívánt tenni. Munkásságának áldozata lett, mert akarata alá van rendelve az iskolaszéki tag urak akaratának. A hiba tehát nem papjainkban keresendő! Tessék elgondolni azt is, hogy egy ilyen mintamény mily gyarlóságokra ragadtatja azon minta embert, kit mi tanítónak hívunk, kit ekkor a kenyérrénc heve tüzel, a kultura «nagyobb dicsőségére».

Ismertünk akárhány ily esetet! Nem szellőztetjük ezt. (Nem szégyen, mert más felekezetűieknel, községiéknél épen úgy előfordul!)

De ha emlékezetünkbe idézzük, lehetetlenség, hogy ily ósdi, életképtelen rendszert fölébe helyezzünk az egyházi hatósági kinevezésnek.

Engedelmet kérek, kedves kartárs úr! Tán ön is szívesebben nyugszik bele bukásába, ha tudja, hogy oka az egyházi hatóság tanácsa, mely intelligens kultura-harcosokból áll, mintha kulturátlan (csak írni-olvasni — azt is csak hogy «épen» — tudó) emberek böles «igen», vagy «nem»-ének folyománya.

Nyugodtan hajthatjuk meg fejünket egy ily kinevezés előtt (mert itt legalább igen-igen sokszor «jogos protekció» működik!), sőt kérjük a Mindenhatót, vajha engedné minél előbb egy alkalmas reform révén egyes-egyedül (ott ahol kell!) ily kezbe tenni le sorsunkat!

Az iskolaszékeknek — *tisztelet a kivételeknek* — a tanítói választásokban — sőt egyebekben is — megnyilvánuló szereplése, idejét multa, okvetlen reformra váró intézmény, melyet katolikus tanítóságunk (ott ahol kell!) kárhóztatni köteles mindenkor. Pláne végzetes hibát követne el, amikor elzárkózna «ha lehetséges» attól, hogy az egyházi hatóságnak tanácsa «nevezzen ki», megbízhatatlanabb szerepet kapjon tanítóságától, mint a most fennálló intézmény szegény tagjai.

Ne polemizáljunk ezen kedves kartársaim, a tartáhatatlanság sokak tudatában él, hanem inkább karöltve forduljunk ellene — ott ahol kell! — csináljunk alkalmas reformot, csaldódnunk nem szabad! — ha intelligens kulturharcosok veszik kezükbe sorsunkat.

Hogy az egyházi hatóság protekciós eljárása mérges nyilat nem döf testünkbe, én hiszem már most s elhiszik önök is, kedves kartársaim, amikor hallani fogják, hogy már egyikünk sem fordul el eltorzult ábrázattal attól a géniuszától, mely idealizmust önt belénk, mely serkent arra, hogy a katolikus kultura «nagyobb dicsőségére» munkálkodjunk.

Adja a Mindenható!

Elemi énekoktatás vezérfonala.

Irta: *Cserényi Béla.*

XIII.

I. és II. osztály.

Itt tartom szükségesnek, hogy utaljak a miniszteri terv és utasításra, amely szoros összefüggésben van ének-tanítói vezérfonallal. Ott ugyanis a 237. oldalon a következőket olvashatjuk: «A tanításnak ez a foka azonban rendkívüli értékessé válhatik a későbbi, tudatos (hangjegyek alapján való) éneklés tanítása szempontjából is azért, hogy ezen közben és szemlélet alapján kapja meg a gyermek azon hangérzeteket, itt szerzi meg azon legkedveztebb hangképzeteket, melyeknek tudatossága nélkülözhetlen feltétele a hangjegy utáni éneklő készségnek». A 241. oldalon pedig ezeket: «De a tanítótól függ, hogy az előszóbeli utasítások helyettesítéséül esetleg oly külső (látási) szemléltető módot is használjon, mely a hangok emelkedését, vagy szállását, azoknak rövidebb vagy hosszabb voltát a gyermekre nézve rögtön felismerhető, kezdetleges módon, de látási érzetekkel ábrázolja s a hangok eltalálását megkönnyítse».

Mindezekből kifolyólag az I. és II. osztályban elegendőnek vélem, ha az előgyakorlatoknál tárgyalt rövid és hosszú hangokat, a válaszó vonalat, egy méretes szünetet, felezett értékű hangokat, befejező (vége) vonalat és a kettős ütemezést használjuk. Az egy méretes szünetet és a felezett értékű hangokat csakis az éneklés alkalmával használjuk, de a táblán lerajzolva nem ismertetjük. Az ütemeztetést pedig olyaténképen, hogy az a kézfejjel vagy az egész alsó karral meglehetősen kimért, kemény ütéssel történjék, tekintet nélkül arra, hogy a növendékek tudnák, minő értékű hangot énekelnek. A kettős ütemeztetés nagyobb fele a játék, tánc és indulószzerű darabokra esik, ezek a darabok azok, ahol az ütemérzék leginkább fejleszteni lehet. Testgyakorlatnál az induló és táncszzerű darabokat igen jól érvényesíthetjük.

Egyes darabot vehetünk tempó változtatással is és ha szükség úgy kívánja, tapssal végeztethetjük azokat. Hanem arra igen figyelmeztetem kedves kollégáimat, hogy mindig előbb a dal jól betanítása s azután következék az ütemeztetése. Nagy ritkaság, ha megfordítva vagy együtt történnek azok. Ámbar az ütemezést korán célszerű megismertetni a növendékekkel. És pedig először tapsolás alakjában, másodsor kémozgatás által. Pl.:

Tan.: Ide figyeljétek gyerekek! Mit teszek most! (Jobb tenyerét vízszintesen fekteti és baltenyerével egyenesen ráüt.) Ti is tapsoljatok, de egyformán, úgy mint én. Álljatok föl! Kezdjük! (Tapsolnak.) Elég!

Tan.: N. nem tapsolt egyenletesen. Próbáld egyedül!

Növ.: (tapsol).

Tan.: Mindnyájan! Kezdjük! (Tapsolnak.) Elég!

Tan.: Mikor tapsolunk, ezt mondjuk: le! — föl! le! — föl!

Tan.: Kezet tapsoláshoz föl! Rajta! Le! — föl! le! — föl! stb. le! — Elég!

Ezután valamely jól betanított dalt énekeltetünk tapsolással.

Tan.: Ki látta közületek a falóra sétálóját? (Többen jelentkeznek.)

Tan.: Mit tett az N. ?!

Növ.: Ide-oda járt.

Tan.: Helyes. Le és föl járt az a sétáló, N. ?!

Növ.: Ném.

Tan.: Hanem ?

Növ.: Hanem jobbra és balra.

Tan.: Mi is megpróbáljuk kezünkkel az óra sétálójának a mozgását utánolni, avval a különbséggel, hogy a kezünket nem jobbra és balra, hanem le és felmozgatjuk. Hogy mozgatjuk mi a kezünket, N. ?!

Tan.: Azt is észrevettétek bizonyára, hogy az óra sétálója egyenletesen jár ide-oda. Azért nekünk is a kezünket egyenletesen kell ide-oda mozgatnunk. Hogyan mozgassuk a kezünket ide-oda, N. ?!

Tan.: Majd megmutatom és olvasok hozzá. (Tanító

fölemeli balkezét, mintha mutatna s aztán mutatja az ütemezést.)

Tan.: Tegyétek ti is. Jobb kezet ütemezéshez — föl! Rajta! Le! — föl! le! — föl! stb. le! — Elég!

Tan.: Hogyan szól az óra sétálója mikor jár, N. ?!

Növ.: Tik-tak.

Tan.: Mondjuk mi is. Jobb kezet ütemezéshez — föl! Kezdjük! Tik! — Tak! tik! — tak! stb. tik! — Elég!

Tan.: Most számlálásra. Kezet ütemezéshez — föl! Kezdjük! Egy! — kettő! egy! — kettő! stb. egy! — Elég!

Sok kollégámnak bizonyára fel fog tűnni, hogy a következőkben megfordított sorrendben ajánlom a technikai gyakorlatok tárgyalását és nem úgy mint az általános alapelvek negyedik pontja szól. Miért van ez? Ez azért van, mivel ott *technikai gyakorlatból kiindulva, mint ritka esetben* vezetjük a növendéket a szöveges gyakorlathoz. azaz a dalhoz és amint méltóztatott észrevenni a sorok között levő *«ha van szöveg»* kifejezés is amellett bizonyít.

Mert az én csekély fölfogásom az, hogy ha a szövegnélküli gyakorlatot a szöveggel köttjük össze, akkor majdnem mindig a betanított dalból vezetjük le a technikai gyakorlatot.

A kizárólagos szöveg nélküli gyakorlatokat azonban teljesen még sem nélkülözhetjük, mivel szinte lehetetlen az — tapasztalatból tudom — hogy minden hangközi vagy ritmikai kombinációra időnk és körülményeink megadhatnák az alkalmat: azért kénytelenek vagyunk ahogy lehet e kettőt fölváltva ezen osztályoktól kezdve tanítani.

SZEMLE.

Az Egyházi Közlöny f. évi 5-dik számában *«Népiskoláink ellenőrzése»* cím alatt (H. I.) tollából a következőket olvastuk:

Nem vitathatja el senki, hogy iskoláink fokozottabb ellenőrzést kívánnak, mint 50 év előtt. Az is bizonyos, hogy a kívánt fokozottabb ellenőrzés nincs meg. Ennek ismét iskoláink adják meg az árát, amennyiben egymásután buknek el, a meglevők pedig nem virágoznak, hanem csak tengődnek.

Az új népoktatási törvények emelték az iskolák belső és külső színvonalát, a tanítókat újabb jogokkal ruházták fel, az iskolafenntartókra újabb terheket raktak. A liberális szellem egymásután nyírálja iskoláink régi jogait. Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. 25. §-a biztosította iskoláink fennmaradását és mégis a községi költségvetésekből évről-évre törlék az iskolák fenntartási költségeit. Buzdítják erre a népet a községi jegyzők, szolgabírák és megyei hatóságok egyaránt. Az állam és egyház szétválasztása a népiskolák körül tényleg folyik az egész országban. Lassan, észrevétlenül, de biztosan. Tehetik könnyen. A plébánosok általában szakavatottság, buzgóság vagy idő hiánya miatt az iskolákat nem védelmezik kellően. A liberális megyei apparátus sokszor a minden képességgel ellátott s oroszlánként küzdő plébánost is letöri, ki egymagában áll az iskolák ellen tomboló viharban. A jogállam hazánkban csak a papiroson van meg. A miniszteri rendeletek, kuriai s közigazgatási bírósági döntvények egymásnak annyira ellentmondók, hogy a furfang és rosszakarat győzedelmeskedik az igazság felett. Még egy szigorító népiszkolai törvény kell, egy-két megrendszabályozó miniszteri rendelet és iskoláink nem egyenként, mint eddig, hanem tömegesen fognak áldozatul esni.

Mindezeknek pedig oka az, hogy hiányzik iskoláinknál a szakavatott és buzgó ellenőrzés. Az iskolai ügyek a községekben hihetetlen módon összekuszál-

vák. Ahány község, annyifele a vezetés. A zavarosban ellenünk könnyű szerrel halászhatnak, jogainkat egymásután veszítjük és a főhatóságok csak akkor értesülnek minderről, mikor már előttük fekszük a plébános ultimátumszerű jelentése: pénzt, vagy az iskolát elközösítik. Minthogy pedig a főhatóságok sem rendelkeznek Dárius kincsével, kénytelenek az iskolát feladni. Hányszor meg lehetne akadályozni az iskolák szomorú végét, ha az egyedül álló plébános segítségére sietne a szakavatott és energikus ellenőrzés.

Ily körülmények között csak az ellenőrzés körüli rendszerváltozás segíthet iskoláinkon. Be kell látniok egyházi főhatóságainknak, hogy az eddigi ellenőrzés sok helyütt gyenge, hiányos és nem felel meg a kor követelményeinek. Okvetlenül krealni kell vármegyénként egyházi tanfelügyelői állásokat. A vármegyei egyházi tanfelügyelőnek a megye székhelyén kell laknia és semmi egyéb funkcióval nem szabad bírnia, mint a vármegyei iskolák ellenőrzésével. A megyei székhelyen kell laknia, mert iskoláink ügyei a kir. tanfelügyelői hivatalban és a megyeházaán döntetnek el. Meg kell választatnia magát megyebizottsági taggá, hogy állásánál fogva bejuthasson a megyei közgyűléseket előkészítő bizottságba is, melynek határozatai mindenütt irányadók. A ker. tanfelügyelői állások sem lesznek ezáltal céltalanok, de ezeknek elsőfokú hatósága lenne a vármegyei tanfelügyelő. A ker. tanfelügyelők képtelenek az iskolák ellenőrzését vezetni. Valamennyinek plébániát kell adminisztrálniok s így teljes lehetetlenség az iskolák rendkívül nehéz és kuszált ügyeit lebonyolítaniok. Tényleg a ker. tanfelügyelők nem egyebek, mint közvetítő hivatalnokok íróasztalaik mellett és vizsgálónokok. Melyik ker. tanfelügyelő ér rá tárgyalni iskolaszékekkel, községi képviselőtestületekkel, körjegyzőségekkel, szolgabírói hivatalokkal és megyei hatóságokkal? Pedig főképen ezen mulik iskoláink fönntartása és virágzása. Szerfelett kívánatos, hogy ne mondjam szükséges, miszerint az egyházmegyei főtanfelügyelő is ment legyen minden más foglalkozástól, amelynek nem vágnak az iskolák körébe. Neki is el kell hagynia íróasztalát és ott kell teremnie, ahol a szükség legnagyobb.

Népiskoláink ellenőrzésében ezen intézkedéseket elkerülhetetlenül szükségeseknek és sürgőseknek tartom.

Hol vesszük ehhez a pénzt? Az iskola az egyház legvitalisabb érdeke, ehhez tehát pénznek kell lennie.

Ezen igen időszerű fejtegetés a katolikus hitközségi népiskolák ellenőrzésének intenzivebb fogantatását szolgálja, hogy ezáltal is iskoláink versenyképessége a más jellegű iskolákkal szemben fokoztassék. A mód és a szervezet, amit e célból mint eszmét fölvet, méltó arra, hogy az egyház iskolai kormányzásában megtestesítést nyerjen.

A fővárosi pedagógiai szeminárium.

Nem most fedezzük fel azt az igazságot, hogy hazánkban a székesfővárosnál nincs áldozatkészebb iskolát fenntartó testület. A székesfőváros minden tőle telhető anyagi áldozatot meghoz azért, hogy minél számosabb, minél célszerűbben épített és minél gazdagabban felszerelt csarnokokat emelhesse a nép- és szakoktatás otthonaiul. Aki csak félig-

meddig ismeri is a székesfővárosnak minden kulturális ügy iránt való bőkezűségét, az csodálkozva kérdezi, hogyan is halmozhat egy magyar város milliókat milliókra pusztán kulturális célokért. S most, a folyó hó 1-én ünnepélyesen megnyitott *pedagógiai szeminárium* intézményével a székesfőváros nagy-szerű pedagógiai épületének úgyszólván koronáját avatta fel.

Micsoda célt fog szolgálni ez a hazánkban merőben új és úttörő intézmény?

A budapesti elemi-, közép- és szakiskolai tanítók pedagógiai, művészeti, irodalmi, modern nyelvbéli és természettudományi továbbképzését. A tanítóképzők padjaiból kikerült ifjú kartársakat meg a módszertannak legkiválóbb magyar tudósai készítik itt elő arra, hogy a székesfőváros iskolái igazán képzett, a modern pedagógia ismeretével bíró népnevelőket nyerjenek. De nem csupán elméleti, módszertani kiképzést nyernek itt a kezdő vagy leendő fővárosi népnevelők. A szemináriumok mintaszerűen épített és felszerelt elemi iskolával vannak összekötésben, olyannal, amilyennek felállítására egyetlen tanítóképző-intézet sem gondolhat.

Nem a tanítók lekicsinylését jelenti az új intézmény. Ellenkezőleg, azt mutatja, hogy a székesfőváros mennyire szívén viseli azok sorsát és boldogulását, akik a székesfőváros polgárságának a gyermekeit oktatják. Ime, a múlt évben a közoktatási személyzet *anyagi* helyzetét rendezték a főváros kulturáját intézők, a pedagógiai szeminárium felállításával pedig a közoktatási személyzet *szellemi* megerősödését, tudományos és pedagógia kincseinek a gyarapítását akarják előmozdítani. Könnyen beláthatja mindenki, hogy csakis nemes szándékkal s a magasabb célok tudatával bíró iskolahatóság szervezhet ilyen gazdag műsorú, változatos és a tanítók számára egészen ingyenesen látogatható szemináriumot.

Vázolt ismertetésünkből kitűnik, hogy a székesfőváros büszkeségét tevő, de hazánk kulturális fejlődését is mutató intézmény kettős céllal s ennek megfelelően kettős előadás-csoporttal is bír. Ezek mindkét csoportját 1. a *laboratoriumok* (pedagógiai-, lélektani- és fizikai laboratorium), 2. a *pedagógiai múzeum* és 3. a *pedagógiai könyvtár* intézménye támogatja.

A kezdő tanítók számára rendezett tanfolyamok állandóak s a felvett hallgatók valamennyi előadásának látogatására köteleztetnek. A kezdő tanítók számára rendezett állandó tanfolyamoknak célja a kezdő tanítót bevezetni az iskolai munkába, megismertetni őt a fővárosi iskolával s annak különleges követelményeivel, kiegészíteni és bővíteni a tanítóképzőben szerzett ismereteit, alapot s ösztönzést adni a további önképzésre. E tanfolyammal kapcsolatos a gyakorló iskola.

Dél előtt: tanítási gyakorlat (helyettesítés vagy hospitálás) a hallgatók dolga. Délután: módszertani, gyermektanulmányozási s helyi vonatkozású pedagógiai ismeretek előadását hallgatják. Az előadók gazdag névsorából említjük dr. Szabó Sándor tiszti főorvoshelyettes, Ember Károly tanítóképző-intézeti igazgató (a beszéd- és értelemgyakorlatok módszere és az olvasmányok tárgyalása), dr. Weszely Ödön egyetemi magántanár, szemináriumi igazgató (a magyar nyelvi oktatás módszere), Bély Mihály, Györgyi Kálmán (rajz), Nagy László tanítóképző-intézeti igazgató (gyermek-tanulmány) s dr. Imre Sándor egyetemi m. tanár (a pedagógia mai állása) nevét.

A tanítók továbbképzését szolgáló tudományos és módszertani előadásokat a székesfőváros tanácsa részben a Népművelő Társasággal együtt rendezi. Az előadások külön-külön látogathatók s a tanítók szabadon választhatnak a nekik alkalmas tárgyakban.

A filozófia és pedagógia köréből dr. Alexander Bernát, dr. Pauer Imre, dr. Révész Géza, dr., Ranschburg Pál, dr. Bárány Gerő, dr. Kornis Gyula, dr. Fináczy Ernő, dr. Imre Sándor, dr. Weszely Ödön, Guttenberg Pál, Nagy László és dr. Ruffy Pál tartanak nagyérdékű sorozatos előadásokat. A magyar nyelvészek, a magyar irodalomtörténet bűvárai és kiváló esztétikusaink közül dr. Beöthy Zsolt, dr. Riedl Frigyes, dr. Dudek János, dr. Horváth Cyrill, dr. Császár Elemér, dr. Haraszti Gyula, dr. Kundt Ernő és dr. Simonyi Zsigmond a magyar nyelvet s a magyar és világirodalom jeleseit és nagy korszakait fogják jellemezni. A földrajz köréből dr. Kövesligethy Radó, dr. Prinz Gyula és dr. Cholnoky Jenő fogják vezetni az érdeklődőket. Az előadásoknak nagyon érdekes s kétségekívül látogatott órái lesznek dr. Mágócsy-Dietz Sándor, dr. Klupáthy Jenő, dr. Lengyel Béla, Bánki Donát, dr. Ripka Ferenc és Bernauer Izidor kollégiumai, melyek a természettudományokat s azok gyakorlati alkalmazásait fogják tárgyalni.

A tanítók közegészségi ismereteit meg a már említett dr. Szabó Sándor tisztí főorvoshelyettesen kívül meg dr. Schaffner Károly egyetemi tanár, dr. Hajós Lajos, dr. Gerlóczy Zsigmond, meg dr. Pákozdi Károly iskolaorvosok mélyítik.

Lyka Károly festészeti, dr. Kacsóh Pongrác megzenetudományi előadásokkal művészeti irányban képezik hallgatóikat.

A szemináriumon a német, angol és a francia nyelvet is elsajátíthatjuk. A modern nyelvek tanításának módszerét dr. Kaiblinger Fülöp és dr. Szabó Viktor jeles filologusaink fejtegetik.

Az előadások kiegészítésére szolgál az intézetben elhelyezett pedagógiai könyvtár. Ezt dr. Ozorai Frigyes vezeti, úgy, hogy az újabb nevelésügyi munkákat be is fogja mutatni a könyvtár látogatóinak.

Mindezen előadásokra csakis jeggyel lehet belepni. Jelentkezni lehet a Pedagógiai szeminárium rodájában (VIII., Mária Terézia-tér 8. sz.). A jegyet postán küldi el az igazgatóság. Az állandó tanfolyamra már nem lehet jelentkezni, mert ezek hallgatóit már kijelölte a fővárosi tanács.

E hó első napjával megkezdődtek az előadások s most rajtunk, tanítókon van a sor, hogy megértő szívvel fogadjuk a székesfőváros páratlanul nagyarányú kulturális tevékenységét. Mi tőlünk csak egyet kívánnak ezekért cserében: az előadások szorgalmas látogatását! Hisszük, hogy kartársaink megértik a hívó szót s még sokféle elfoglaltságaik közben is szakítanak maguknak időt arra, hogy a saját magunk erkölcsi és szellemi értékének gyarapítására nyújtott alkalmat megragadják.

Ez a legkevesebb, amit viszonzásul tehetünk.

A szeminárium megnyitó ünnepe a székesfővárosi tanító és tanártestületék élénk részvétele mellett folyt le február hó 1-én, d. u. 4 órakor. Dr. Bárczy István polgármester nagyhatású megnyitóbeszéde után dr. Alexander Bernát: Bevezetés a filozófiába s Imre Sándor: A pedagógia mai állása címen megnyitó előadásokat tartottak. A megnyitást követő napon kezdetét vette a rendszeres tanítás és dr. Weszely Ödön, a szeminárium igazgatója, nagy hallgatóság előtt megkezdette a magyar nyelvi oktatás mód-

széről szóló előadását. Utána dr. Fináczy Ernő egyetemi tanár Pestalozziról, dr. Hajós Lajos egyetemi m. tanár, ideg orvos, pedig az erkölcsi fejlődés pszichopatológiájáról szóló előadás-sorozatot kezdték meg.

Nem érdektelen pillantást vetnünk a tanfolyamok hallgatóságának statisztikájára. Összesen beiratkozott 1089 fővárosi tanító és tanár. Ezek közül 60 az állandó tanfolyamra van felvéve közgyűlési határozattal, akik mindannyian a fővárosi szolgálatban állanak. A tudományos előadásoknak 483 férfi és 546 női hallgatója van. Ezek a következőképpen oszlanak meg: 57 elemi iskolai, 11 polgári iskolai és 1 reáliskolai igazgató. 749 hallgató elemi iskolai tanító, 328 polgári iskolai, 6 főreáliskolai és 2 kereskedelmi iskolai tanár. Rajtok kívül még 10 óvónő, 5 hitoktató és 39 olyan tanfériú van beiratkozva, akik ezidőszereint a fővárosnál alkalmazásban nincsenek.

Kováts Alajos.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Minden iskolánál nélkülözhetetlen a katolikus népiskolák új rendszabályainak a könyve. Tanítóknak és iskolaigazgató lelkészeknek úgyszólván napról-napra szüksége van rá. Az egyházhatóságok rendeleteileg kötelezővé tették beszerzését az iskolapénztár terhére. A könyvhöz függelékül vannak csatolva az összes tanügyi törvények és rendelkezések. A vaskos kötet ára fűzve 4 korona, egész vászonkötésben 5 korona és megrendelhető az összegnek előzetes megküldésével az Országos Katolikus Tanügyi Tanács központi irodájánál, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

A Rendszabályok könyvének tartalma: Első rész. I. fejezet. A katolikus iskolák közigazgatása általában. II. fejezet. III. fejezet. A tanfelügyelőség szervezete. IV. fejezet. A főtanfelügyelő. V. fejezet. A segéd-főtanfelügyelő. VI. fejezet. Az egyházkerületi tanfelügyelő.

Második rész. Az iskolaszékek szervezete és hatásköre. I. fejezet. Az iskolaszékek megalakítása. II. fejezet. Az iskolaszékek szervezete. III. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék tisztviselői. IV. fejezet. Az egyházközségi iskolaszék teendői. V. fejezet. A plébánosnak (helyettes plébánosnak), mint az egyházközségi iskolaszék elnökének teendője. VI. fejezet. A plébánosnak, mint az egyházközségi népiskolák igazgatójának teendői.

Harmadik rész. I. fejezet. A tanítók minősítése és alkalmazása. II. fejezet. A tanítók szolgálati minősége. III. fejezet. Az iskolai fegyelmi szabályok.

Negyedik rész. I. fejezet. Az általános és gazdasági ismétítő iskola. II. fejezet. A katolikus kisdóvóintézetek és gyermekmenedékházak.

Ötödik rész. A közhatósági segély igénybevétele.

Függelék. I. A latin szertartású római katolikus elemi népiskoláknál alkalmazott igazgató-tanítók, tanítók, tanítónők, gazdasági szaktanítók, szaktanítónők és kántortanítók fegyelmi szabályzata. II. 1907. évi XXVII. t. cikk a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól. III. Utasítás a törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára a nem állami elemi népiskolák jogviszonyairól és a községi és hitfelekezeti néptanítók járandóságairól szóló 1907. évi XXVII. t. cikk végrehajtása tárgyában. IV. 1868. évi XXXVIII. t. c. a népiskolai közoktatás

tárgyában. V. A népiskolai tanítókat illető egyéb érvényben levő törvények, utasítások, szabályzatok, rendeletek, döntvények, határozatok, ítéletek. Tanítói iratok mintái.

Kontor Elek: Ünnepi daloskönyv.

Ha a tanevben előforduló iskolai ünnepélyeken valami szép dolgot akarunk 3 vagy 4 szólamú gyermekkarral (lehet tisztán fiú-, leány- vagy női kar is) előadni, akkor ajánlatos *Kontor Elek* kollégánk ünnepi daloskönyvét (I. rész) végiglapozni és ott kikeresni a szóbanforgó ünnepélynek megfelelő dalait. Így p. o. a közelgő március 15-re alkalmasak: Talpra magyar, Kossuthnóta, régi és új Kuruc-nóták, Verbunkos, Rákóczi-induló stb. Március 20-án pedig Kossuth-gyászdal, nemzeti dal, május 1-re: Tavaszi dal, május 18-án Békedal. Június 12-én, Madarak és fák napján pedig: Szállj le, szállj le című dalok. Tanév végén Te Deum és Búcsu az iskolától stb. Továbbá bent találjuk a Himnuszt, Királyhymnuszt, Szózatot. Böven van a könyvben induló és egyéb társadalmi dal is. Igazgató, tanár, tanító jubileumára, zászló- és iskolafelavatásra, halálesetre vonatkozó s egyéb alkalomra való énekeket s dalokat találunk még a fentemlített könyvben. Egyszóval az Ünnepi daloskönyv (I. rész: szopr. I, II és alt I, II szólam) az összes iskolai ünnepélyek dalait magában foglalja. Lehet használni a könyvet kisebb gyermekeknél is, de akkor csak a felső hangot, a szopránt énekeltetjük velük. Az ünnepi daloskönyv II-ik része ugyanilyen tartalmú, csak a bentfoglalt dalok négyzólamú vegyeskarral (szopr. I, II, tenor és basszus) vannak írva. Együtt nő és férfikar is használhatja. Mindkét hézagpótló könyvet úgy a kath. egyház, mint a miniszterium dicsőrelg elfogadta. — Kapható a szerző kollégánknál, *Kontor Elek* Budapest, VII., Thököly-út 42., II. 6. — Egy kötetnek ára: 3 korona. ¶

Négy könyvecske a nagybójtai időszakra. A magyar katolikus nép lelki szükségleteinek kielégítéséről a Szent-István-Társulat oly nagy szeretettel gondoskodik, hogy méltán megérdemli tőlünk ennek a nagy figyelemnek az igénybevételét. Most, hogy a nagybójtai időszak küszöbéhez közeledünk, felénk nyújtja azokat az alkalmi könyvecskéket, amelyek ezen szent napokra legjobban kielégítik az ájtatos lelkeket. Darabja csak néhány fillérbe kerül, mindenki megszerezheti magának. *Szent keresztuti és más ájtatossági gyakorlatok* Krisztus Jézus kinszenvedéséről. 20 fillér. *A fájdalom útja* hét szent keresztuti ájtatosság nyilvános és magánhasználatra, függelékül a hét fájdalmas Szűz Anya olvasója és litániája. Ára 60 fillér. *A Szent keresztút* járásának módját és annak rendes állomásainál elmondandó imákat, énekeket és könyörgéseket magában foglaló kézikönyv. Ára 40 fillér. *Gyónási könyvecske* katolikus gyermekek számára. Irta dr. Dreher Tivadar hittanár. Ára 36 fillér.

HIREK.

Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács folyó év február hónap 22-én, délelőtt 10 órakor Budapesten, a Szent-István-Társulat termében ülést tart. *Tárgysorozat*: 1. Elnöki előterjesztések. 2. Jelentés a Kath. Tanügyi Tanács központi irodájának munkásságáról. 3. A Magyarországi Kath. Tanítóegyesületek

Országos Szövetsége, alapszabálytervezetének a kath. tanítóegyesületektől beérkezett vélemények alapján való módosítása. 4. Az elnökség előterjesztése továbbképző tanfolyamok szervezése tárgyában. 5. A katolikus polgári leányiskolák rendtartásának főbb irányító elvei. Előadó: *Keményffy K. Dániel*. 6. A f. évi országos bizottsági ülés előkészítése. 7. Indítványok.

TÁJÉKOZTATÓ.

Hitközségi iskolaadó. (F. J.) A más vallású szülő, ha gyermeke a hitfelekezeti iskolába jár, ugyanazon módon járul az iskola fenntartásához mint a katolikus hívők. — **Mulasztási kimutatás.** (D. L.) Minden osztálytanító saját osztályáról maga állítja ki a mulasztási kimutatást. — **Terménybeli járandóság.** (W. A.) Miután a fenntartóval közös egyezség alapján változtatták át a terménybeli járandóságokat készpénz járandóságra, az így megállapított és elfogadott egyezség 19 év után újabb tárgyalás alá nem vehető. — **Ki lehet iskolaszéki tag?** Az iskolaszéki tagok választására, igazolására, valamint az iskolaszéki megalakulására vonatkozó egyházhatalmasági intézkedéseket megtalálja az új Rendtartási szabályzatban.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Tanítótestület. Miután a tanító, kántortanító jövedelme után semmiféle községi adót nem fizet az általános utadón kívül, tehát a párber megváltásból származó adóval sem róható meg. Mindenesetre kérjenek tájékoztató utasítást az egyházi főtanfelügyelőségtől, mert néhol szokásszerűen fizetnek. — **L. P. 1.** Vagyontalanság esetében a kórházi költségeket az a község fizeti, amelybe községi illetékességénél fogva az illető tartozik. 2. Igazolja községi bizonyítvánnyal teljes vagyontalanságát. — **F. A.** A legtöbb kérdés oly természetű, hogy azt egyszerű megbeszélés alapján jó indulattal el lehet intézni. 1. Az elnök őrzi az irattárat, tehát a jegyzőkönyvet is. 2. Mint testületi képviselő tagja az iskolaszéknek s nem mint választott; tehát nem, csak akkor, ha igazgató-tanítók kinevezik. 3. A körülmények határozzák meg az esetet. 4. Bejelenti a fenntartónak s akkor igen. 5. Igen, évenként egyszer szokták takarítani. Általában a fenntartó teljesíti, de rendelet nem intézkedik erről; a szokás dönt. 6. Megilleti. 7. Méltányos, hogy kárpótolják. — **H. Gy. 1.** Igen, köteles díj nélkül, mert tanítványai is ott tanulnak. 2. Először a kiadóval jusson egyezsre. Ő gondoskodik majd az approbiációról. — **K. D.** Az iskolafenntartó fizeti, mert övé az épület. — **T. F.** Legkönnyebben megkapja a címet, ha oda fordul kérelemmel, ahol a könyvet megismerte; azután rendelje azt meg a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. — **I. J.** A tévedés ott van, hogy a legelő után földadó vethető ki s ebben ön is részesedik, de ugyanakkor az általános jövedelmi adóalanyból a 125 korona legelődíjváltás levonandó; szóval felebbezze meg a kivetést. Kétféle adót nem fizethet ugyanazon jövedelem után. — **H. R.** A tanterv csak a minimumot állapítja meg az osztatlan iskola számára, ebből kifolyólag beosztása nem kifolyásolható. Fő a gyakorlás. 2. A két jegyűekkel a IV. osztályban. — **Sch. L.** A kihirdetést közölni fogjuk. — **L. Gy.** Forduljon megrendelésével a Szent-István-Társulat könyvkereskedéséhez, Budapest, IV., Kecskeméti-utca 4. — **K. A.** A fenntartó hitközség pótolni fogja, vagy pedig állami segílyt kérelmez. — **I. S.** Magyarkanizsa. 1. Nyugdíjigényének helyesbítése a vallás- és közoktatási miniszteriumhoz folyamodjék az iskolaszéki elnök és a kir. tanfelügyelőség útján. Mellékelje a fizetését megállapító okmányokat. 2. Az egyházi főhatóságtól függ a kinevezés.

P

A nm
lezőn
oktatás
n

Ajlap
Csa

A c
tanítói
lasztás
delme:
segélyb
szoba,
önállóan
gyermel
kántori
csütörtő
Személy
inárcius

A n
zat hir
szoba, k
és ól. 3
hold ke
árpa F
kor. áll
Tót nye
Nagyülé

Miav.
detetik.
évezete,
tárából
kor. St
522 kor.
állampér
tágas ke
Jancsó G

A fe
kántortan
szobás la
föld, 105
tetési jo
nyok utá
ség pénz
és ismét
tosan vé
kodni. Sz
Kérvénye
kath. plé
d. e. 10

Pályá
Törzsfe
kerületm
ségekbl
kor. 16 f
nyek fehé
küdendő

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nméit. püspöki kar határozata köte-
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes sza-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közöltetnek, melyek-
nek díja előre lefizetett.

**Alapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk.
Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.**

Esztergomi érseki megye.

A csallóköz-csütörtöki magyarajkú önálló osztály-
tanítói állásra, melyre csak nőtlenek pályázhatnak, a vá-
lasztás febr. 17-én délelőtt 9 órakor tartatik meg. Jöve-
delme: készpénzfizetés a község pénztárából és állam-
segélyből összesen 1000 kor. Kertilletmény 20 kor. Lakás:
szoba, bútor nélkül. Köteles egy kijelölendő osztályt
önállóan vezetni, az ismétlődő oktatást felváltva kezelni,
gyermeket templomba kísérni, rájuk felügyelni és a
kántori teendőkben segédkezni. A folyamodványok a
csütörtöki róm. kath. plébániahivatalnál nyújtandók be.
Személyesen megjelenő előnyben részesül. Megválasztott
inárcius 1-én köteles állását elfoglalni. *Iskolaszék.*

211 1-1

A nagyülési róm. kath. kántortanítói állásra pályá-
zat hirdettek. Jövedelme: törvényszerinti lakás, két
szoba, konyha, kamra és gazdasági épületek, istálló, szin
és ól. 3 $\frac{1}{2}$ kat. hold szántóföld, 4 hold rét és legelő, $\frac{1}{4}$
hold kert. 32 szekér fa. 12 $\frac{1}{2}$ hektoliter rozs, ugyanannyi
árpa. Földmégmunkálás megváltva 76 koronában. 376
kor. államsegély és 200 kor. tandíjpótló államsegély.
Tót nyelv tudása szükséges. Pályázati határidő márc. 1.
Nagyülés, u. p. Fenyőkosztolány (Bars m.) *Iskolaszék.*

197 1-2

Miavai kántortanítói állásra febr. 20-ig pályázat hir-
detetik. Jövedelme: 6 hold 1113 öl szántóföld haszon-
évezete, 6 öl búkkfa házhoz szállítva, templom pénz-
tárából 77 kor., alapítványokból 119 kor., községtől 60
kor. Stólaajóvedelem és misealapítványok után 40 kor.,
522 kor. államsegély és tandíjváltás, esetleges korpótlék
állampénztárából. Lakása 2 szoba, konyha, kamra, elég
tágas kert. Tanyelv magyar, istentisztelet nyelve tót.
Jancsó Gyula, plébános.

195 1-1

A felsődombói (Pozsony m.) róm. kath. fiókegyházi
kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: két
szobás lakás melléképületekkel, 1 hold 1469 öl szántó-
föld, 105 öl rét, erdőrésztlet, gyümölcsösök, legel-
tetési jog, 28 $\frac{1}{2}$ pozsonyi mérő rozs, stóla és alapítvá-
nyok után k. b. 100 kor., megfelelő államsegély, a köz-
ség pénztárából 500 kor. Kötelességei: a mindennapi
és ismétlődő iskolában tanítani, az istentiszteleteket pon-
tosan végezni, valamint az összes harangozásról gondos-
kodni. Személyes megjelenés előnyös, de nem díjazatik.
Kérvények febr. 20-ig a nahácsi (p. Pozsonynádas) róm.
kath. plébániahivatalhoz küldendők. Választás febr. 22-én
d. e. 10 órakor lesz megtartva. *Kottvan Pál* plébános.

181 1-1

Pályázat a sasvári róm. kath. osztálytanítónői állásra.
Törzsfizetés 1000 kor., 984 öl szántó, erdőfajárandóság,
kertilletmény természetben, 2 szobából s mellékhelyi-
ségekből álló lakás, a tanterem fűtésére faátalány 80
kor. 16 fillér, iskolatisztogatási átalány 40 kor. Kérvé-
nyek febr. 17-ig a sasvári plébániai hivatalhoz (Nyitra m.)
küldendők. Állását azonnal tartozik elfoglalni.

191 1-1

A nagylévárdi (Pozsony m.) róm. kath. iskolához
osztálytanító, vagy tanítónő kerestetik, ki a magyar,
német és tót nyelvet beszéli. Javadalmazása: 1000 kor.
és egy szobából álló lakás. Kérvények j. hó 14-ig nyuj-
tandók be alulirothoz. *Melisek Adolf*, esp.-pléb. Nagy-
lévárd.

204 1-1

Okleveles róm. kath. tanítónő helyettesül osztallan
népiskolához azonnali belépésre kerestetik. Bővebb fel-
világosítást *Országh Angella* tanítónő ad, Heimény-pusztá,
u. p. Vágsellye.

203 1-1

Egri érseki megye.

Róm. kath. vallású nevelőnőt keresek két gyermekem
mellé, kik teljesen kezdők és akiket az elemi első osz-
tály tárgyaiból kell vizsgálatra előkészíteni. A német
nyelvet is beszélő pályázók előnyben részesülnek. Az
állás azonnal elfoglalandó. *Németh Pál* urad. intéző,
Tiszakisfalud, p. Tiszapalkonya.

199 1-1

Ecséd (Heves m.) róm. kath. elemi iskolájához férfi-
tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: évi 1000
kor. és szabályszerű természetbeni lakás. Kötelessége: a
rábizott osztályt tanítani. Kántori teendőkben jártasok
előnyben részesülnek. Az iskolaszékhez intézett kérvé-
nyek febr. 15-ig *Huszka Endre* lelkészhez küldendők.

185 1-1

Tarnaörs róm. kath. iskolájánál tanítónői állomásra pá-
lyázat hirdettek. Kötelesség: kezdő leányoszt. és az ismétlődő
leányosztály vezetése. Javadalom: 100 kor. a községtől,
900 kor. államsegélyből, természetbeni lakásügy rendezé-
seig 100 kor. laktér, 20 kor. kertváltás a községtől
havi előleges részletekben. Pályázati határidő febr. hó
14. Állomás március 1-én elfoglalandó. Okmányok
iskolaszéki elnökséghez Erk, (Heves m.) küldendők.

186 1-1

Jóhangú segédkántort keresek. Fizetése: havi 30 kor.,
külön szoba harmónium használatával, teljes ellátás
(mosás és ágymű nincs.) *Csima István* Törökszent-
miklós.

187 1-2

Fegyverneken (Jásznagykunszolonok m.) három taní-
tóval bíró róm. kath. iskola első vegyes osztályában
megüresedett tanítónői állomásra pályázat hirdettek.
Javadalmazás: 830 kor. készpénz a hitközség pénztárá-
ból előleges havi részletekben fizetve, egy kályha fűt-
éséhez szükséges kőszén házhoz szállítva — ennek értéke
legalább is 80 kor. — 90 kor. államsegély, 2 szoba,
konyha, kamara és padlásból álló lakás, házikerttel.
A tanítónő a női kézimunkát külön díjazás nélkül tarto-
zik tanítani. A teljesen felszerelt kérvények a megjelent
hirdetéstől számított 10 napon belül az iskolaszéki elnök-
höz küldendők. *Ohács Titusz* iskolaszéki elnök.

200 1-1

Szendrőbe (Borsod m.) helyettesnek azonnali belépésre
okleveles tanítót, vagy tanítónőt keresek havi 66 koronát
lakást kap. *Baráczius József* esperes.

212 1-1

Besztercebányai egyházmegye.

A garamrévi róm. kath. osztatlan népiskolánál megüresedett fertitanítói állásra *febr. 20-ig* pályázat hirdettünk. Jövedelme: 650 kor. készpénz, 112 kor. értékben föld és failetmény, az 1000 koronáig hiányzó összeg államsegély. Megfelelő lakás. Kötelessége a mindennapi és ismételő oktatás, elvéve kántori teendők a stóljajövedelem $\frac{2}{3}$ -ad részével. Orgonálásban jártas előnyben részesül. Pályázatok *Pálk Jakab* plébános-helyetteshez Zsarnóczára (Bars m.) küldendők.

190 1—2

A pálosnagymezői róm. kath. iskolához férfi-osztálytanítói állásra pályázat nyitattik *febr. 18-ig*. Fizetése a költség pénztárból előleges havi részletekben 1000 kor. Kertiletmény 20 kor. Lakáspótlék, mivel csak egy szobája és konyhája van, 140 kor. Kemény tüzfű 20 m³ értékesíthető. Gazdasági ismételőért, ha arra képesítéssel bír, 100 kor. Nemet nyelv szükséges. Kántoriakban jártásoknak előny. Pályázatok iskolaszékhez küldendők. *Schiffendacher Ferenc* isksz. elnök.

200 1—1

Turócnémeti-i kántortanítói állásra pályázat hirdettük. Jövedelme: 1000-21 kor. készpénz a díjvel értelmében. Tannyelv magyar-nemet. Folyamodványok minél előbb *Turek Károly* plébánoshoz küldendők Turócnémetire.

194 1—1

A czégely-i róm. kath. tanítói állásra *márc. 1-ig* pályázat hirdettük. Javadalma: természetbeni lakás és kert. Községtől 650 kor., államsegélyből 328 kor. és törvényes korpótlék. Elegendő tüzfű. Kántorságban jártasság előny. Választás március 3-án. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *Grigely Mátván* plébános, isksz. elnök-höz Szabad, u. p. Prévigye, (Nyitra m.) küldendők.

918 1—1

Csanádi egyházmegye.

A kunagotai (Csanád m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettük, melynek tisztán tanítói javadalma: 210 kor. készpénzfizetés, 343 kor. párber. váltás, 600 kor. párber, 5 katasztrális hold szántóföld haszonélvezete s törvényes korpótlék. Tisztán kántori javadalma: 128 kor. készpénz, 5 katasztrális hold szántóföld haszonélvezete s megállapított stólaris jövedelem 4500 lélek után. Végül közös javadalom: természetben lakás és kert. A földek ezidőszerint még 3 évre kötelezőleg kiadva, katasztrális holdja 60 koronáért, a föld minden adóját haszonélvező fizeti. Valószínű, hogy a megválasztott a kincstártól is fog kapni két katasztrális hold földet. Pályázati kérvények *február 18-ig* küldendők be. A kántorpróba és választás határidejét az egyházmegyei hatóság intézkedése szerint a folyamodókkal külön levélben fogjuk közölni; személyes megjelenés megkívántatik. *Gyenes Barnabás* esperes, írkész. *Krébész Gyula*, egyházi jegyző.

179 2—2

Erdélyi egyházmegye.

Marosjárai róm. kath. főkegyház kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Jövedelem: Államsegély 750 kor., tisztességes lakás fél hold veteményes kerttel, 6 hold belső és tagosított szántó haszonélvezete, 111 kor. 52 fillér, stóla 10 kor., alapítványból 49 kor., 50 véka szemestengeri 80 kor. Kötelessége: a mindennapi és ismételő iskola vezetése, vallás tanítása, kántori teendők végzése. Pályázatot *febr. 24-ig* lehet beadni a székykálai (Marostorda m.) plébániahivatalhoz. *Bálint Péter* plébános.

209 1—1

Nagykászonfelfizti róm. kath. iskolánál megüresedett tanítónői állásra *febr. 15-ig* pályázatot hirdettünk. Kötelesség jegyzőkönyvben. Fizetés 1000 kor., lakás, kert. Pályázatot Plébánia, Nagykászon (Csík m.) küldendők. *Iskolaszék*.

214 1—1

Győri püspöki megye.

Szany (Sopron m.) a IV. osztályba férfitanítói állásra *febr. 18-ig* pályázat hirdettük. Fizetése: államsegéllyel 1000 kor., 20 kor. kertiletmény és egy bútorozott szoba. Kántorságban külön díj nélkül részt vesz. Folyamodványok a plébániahivatalhoz küldendők. Az állás elfoglalása sürgős.

205 1—1

Kassai egyházmegye.

Sztankahermányban (Sáros m.) a róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettük *febr. 29-ére*. Javadalom: 1000 kor., 5 hold szántóföld, 4 öl fa, rendes lakás és melléképületek. Választás február 29-én. Jelenkezés *Frimmer János* plébánoshoz intézendő.

193 1—1

Tapolysárpataki (Sáros m., u. p. Bártfa) róm. kath. kántortanítói állásra *febr. 19-ére* pályázat hirdettük. Javadalmazása: 11 m. hold föld, 574 kor. készpénz, államsegély 386 kor. és megfelelő lakás. Tót nyelv ismerete szükséges. *Iskolaszék*.

210 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **szücsgyertyánosi** tanítói, illetve tanítónői állásra *febr. 16-iki* lejárattal pályázat hirdettük. Jövedelme: törvényes illetmények 900 kor. államsegéllyel, megfelelő mennyiségű tüzelőfával. Lakása: 2 szoba, konyha, sz. házikert. A pályázatok *Chmielovszky László* iskolaszéki elnök Alsószücs (Trencsén m.) címére küldendők. A tót nyelv ismeretében jártások előnyben részesülnek. Az állás azonnal elfoglalandó.

183 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **kajdaci** (Tolna m.) róm. kath. iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettük. Jövedelme: 1000 kor. készpénz, 1 szobás lakás. Kötelve a 2-ik tanteremben tanítani és a kántoriakban szükség esetén segédkezni. Határidő *febr. 17. Az iskolaszék*.

136 1—1

A **szebényi** róm. kath. népiskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdettük *febr. 18-ig*. Javadalmazása: 1. A hitközségtől 600 kor. 2. Politikai községtől 1 szoba, a legszükségesebb bútorral. 3. Lakás és kertpótlék a hitközségtől 120 kor. 4. Államsegély 400 kor. Tannyelv magyar. Pályázhatnak férfi és nőtanítók. Kötelessége az előirt osztályokat vezetni, a gazdasági ism. iskolában a közismereti tárgyakat tanítani, a kántortanítónak az isksz. és hitk. jegyzői teendőknél segédkezni, a pécsegyházmegyei róm. kath. tanítóegyesületbe lépni, a gyermekeket templomba vezetni és ott rájuk felügyelni. Ha férfi-tanító választatik, úgy a kántoriakban segédkezni tartozik. Személyes megjelenés előnyös. Van vasutálló-más. Kéretnek a pályázók, hogy okmányaik visszaszarmaztatására postabélyeget mellékeljenek. Az állás választás után azonnal elfoglalandó. Kérvények az iskolaszéki elnöknel nyujtandók be. Szebény (Baranya m.) *Takács Mihály* pléb., isksz. elnök.

202 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A **murányhosszúréti** (Gömör m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat meghosszabbított *febr. 25-ig*. Jövedelem 1120 kor. *Iskolaszék*.

206 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Inotai kántortanítói állomásra január 15-re hirdett pályázat határideje *febr. 20-ig* meghosszabbítottatik, azon hozzáadással, hogy okleveles tanítónők is pályázhatnak, kik a kántori teendőket is elvégezni képesek.

208 1—1

Szepesi püspöki megye.

A **hrustini** II. tanítói állomásra *febr. 20-ig* pályázat hirdettetik. Jövedelme törvényes. Tót nyelv ismerete szükséges. Hrustin, (Árva m.) *Iskolaszék.* 184 1—1

A «Népnevelő» mult évi 52. számában **zázriva-rásztoki** (Árva m.) völgyi tanítói állomásra hirdetett pályázat ideje meghosszabbítottat *febr. 17-ig.* 189 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Óbéri (Vas m., p. Szentelek) róm. kath. II. osztály-tanítói állásra *febr. 18-ig* pályázat hirdettetik. Javadalma: hitközségtől 600 kor. Államsegély 340 kor. Kertilletmény 20 kor. Tűzifa felaprózva, házhoz szállítva 60 kor. értékben. Ágy, szekrény, asztal és székekkel bútorozott szoba. Kötelessége díjlevélben. A német nyelv szükséges. Csak nőtlen tanítók folyamodhatnak. Az állás márc. 1-én elfoglalandó. *Kováts Imre* isksz. elnök, plébános. 182 1—1

A **valkonyai** róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: egyezer kor. készpénz, lakás, 1/4 hold kerti föld. Pályázatok *febr. 20-ig* Bánokszentgyörgyre (Zala m.), isksz. elnökhöz küldendők. 213 1—2

Váci egyházmegye.

Maglódon, a főváros közelében, a róm. kath. hitközségi iskolánál megüresedett kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Alapfizetés: 1000 kor. Alapfizetésbe nem számítható biztos jövedelem: 400 kor. Törvényszerű lakás, melléképületek, veteményes kert. A pályázni szándékozók kérvényüket *febr. 11.* délelőtt 10 óráig alulírott elnöknel kötelesek beadni, mikor a próbaéneklés is megtartatik, miért is csak személyesen megjelenők pályázhatnak. Pályázóknak költségmegtérítést nem adunk. *Timár Ambrus* lelkész, isksz. elnök. 169 2—2

Jóhangú róm. kath. segédkantort keresek. Fizetése havi 30 kor. és ellátás. Ágyneműt, mosást nem adok. *Kürér József* Szentesen. 207 1—1

Jóhangú segédkantort keresek, havi 36 korona fizetés, 8—10 kor. gyertyajövedelemmel, mosás és ágyneműn kívül teljes ellátás, külön szoba harmóniummal. Azonkívül alkalmazok egy jó hangú és zeneérzékű gyakorlatot is, használhatósága után fizetésben részesül. Kiskunfélegyházán, *Ulrich Antal* főkantort. 217 1—1

Tápiószecsőn (Pest m.) elhalálozás folytán megüresedett róm. kath. tanítói állásra az iskolaszék törvényszerű fizetéssel *febr. 27-ig* pályázatot hirdet. A megválasztott egy osztályt és ismétlőt tanít, faiskolát kezel és szükség esetén kántoriakban segédkezik. Állását azonnal elfoglalja. *Szijgyártó Ferenc* plébános. 216 1—2

Veszprémi egyházmegye.

A **dégi** (Veszprém m.) róm. kath. népiskolánál a 3 ik osztálytanítói állásra pályázat hirdettetik. Javadalma: hitközségtől 800 kor., államsegély 200 kor., kertilletmény 20 kor. Jelenleg egy szobája van, de tavasszal két szobás lakás épül konyha és kamarával. Kötelessége: kijelölendő osztályokat és ismétlősöket tanítani, a gyermekekre a templomban és körmeneteken felügyelni, a kántoriakban szükség esetén segédkezni, az ifjúsági könyvtárt kezelni. Pályázati határidő *febr. 24.* Állás azonnal elfoglalandó. *Ballegh András* plébános. 188 1—2

Sand (Somogy m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: díjlevél szerint államsegéllyel 1000 kor. Szabad lakás. Határidő *febr. 14.* Személyes megjelenés kívántatik. Plébániahivatal Miháld, (Somogy m.) 196 1—1

Bonnénak ajánlkozik róm. kath. vall. családhoz szerény fizetésre, kisebb gyermekek mellé, négy polgári iskolát végzett, róm. kath. vallású, jó magaviseletű tanítóárva. Értekezhetni *Dankányi Mihály* róm. kath. tanítóval Kupán, (Abaujtona m.) 192 1—1
Március elsejére róm. kath. vallású tanítónő állást keres. Cím: Tanítónő, Nagysitke, (Vas m.) 215 1—2

ÜNNEPI DALOSKÖNYV

I. rész 3—4 szólamú **gyermekkar**, nagyobb fiúk v. leányok részére. A közelgő **márciusi** és minden egyéb iskolai ünnepélyekre vonatkozó dalokkal. Ára 3 kor. Ugyanez a könyv **vegyeskarra** (4 szól.) 3 kor. **Május királynéja**, virág-daljáték egy felvonásban 6 kor. Kapható: **KONTOR ELEK** kollégánknál. Budapest, VII. ker., Thököly-út 42. 107 4—10

MÁRCIUS 15 megünneplésére rendkívül alkalmas, könnyen előadható, iskolai és ifjúsági egyfelvonásos színjátékok. 1. **Március 15.** 2. **A szabadság ünnepe.** 3. **Az öreg honvéd.** A három füzet postai szállítással 2 korona. Egy füzet 90 fillér. Küldi: **Pásztor József** Budapest, I. ker., Fehérvári-út 35., III. emelet 4. szám. 100 4—6

Stampay ének- és imakönyve,

mint a magyarosításnak is kipróbált eszköze, bővítve is félvászonban 30 fill., egész vászonban 50 fill. Tízre egy ingyen, kotta is egyszer ingyen. Kötve 50 fill. Bőrkötésű könyv 2 kor. 50 fill. **Köbölkúton, Esztergomgyéében.** 198 1—15

Ministeri engedélyezés Magyar gyártmány!
száma 125.911/1909.

ELEMI ISKOLAI 1231 7—13

Földrajzi Atlasz

megyei térképpel. (Megjelent mind a 63 megye legújabb kiadásban.) Tervezte **Kogutowicz Manó.** Tartalma 15 lapon 000 14 fő- és 29 melléktérkép. 000

Kogutowicz térképei jók, szépek és pontosak!

Minden évben új kiadás, tehát mindenkor legújabb adatok. — Minden két évben 1—1 tiszteletpéldány szakembereknek rendelkezésre. 000

Ára megyei térképpel 70 fillér.

Kapható minden könyvkereskedésben, a Szent-István-Társulatnál is, de amennyi 00 ben nincs, közvetlen a kiadónál 00

Magyar Földrajzi Intézet R. T.

Budapest, Rudolf-tér. (Margithid, pesti hídfő.)

Tisztelettel felhívjuk a t. tanító urak b. figyelmét minden karácsonykor megjelenő zsebatlasz (naptár) c. kiadványunkra, melyet t. tanító uraknak 1 K 20 fill. helyett ezen hirdetés és 70 fillér postabélyeg ellenében portómentesen küldünk.

HARMONIUMOK.

A gyönyörű hang, melyet a világnru és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmes szerkezete elővarázsol, önmagának zeng dicséretet. Pedálos harmoniumok orgona méretekben. Ezen általános elismert remek műveket bocsát ki

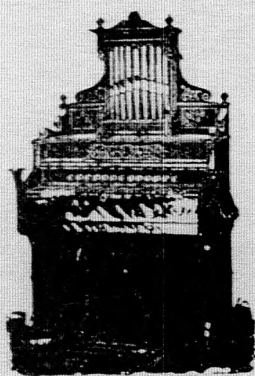
STOWASSER JÁNOS csász. és királyi udvari szállító.

Első magy vill. erőre berend. hangszergyár

Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Gyár: Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós és fuós hangszerek gyára

Tovább ajánlja saját gyárában készült elismert kiváló minőségű összes huros, vonós és fuós hangszereit. Saját találmányú (Rákóczi) Tárogató; általában elismert legjobb, soló hangszere általam konstruáltott. Iskolával 35 frról teifele.

Hangfokozó-gerenda, mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer.

— Biztos siker. —

Tanéroknak kedvezmény.

Árjegyzék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

Elismert elsőrangú műcímek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebben beszerezhetők közvetlen a monarchia vezér- képviselőitől.

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek - tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipse, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-mértékkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

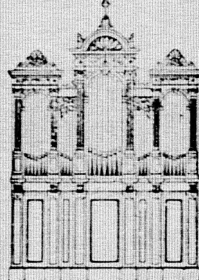
Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig

Tanéroknak s felkészének különösen szalákegyezmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

Kérjen árjegyzéket, pianók és pianínókról.

ORGONAÉPÍTÉSI MŰINTÉZET

RIEGER OTTÓ

házánk legnagyobb orgonájának (a király orgonájának a koronázási templomban) alkotója, vilamos gépekkel berendezett cs. és királyi udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 46.

Cs. és királyi udvari szállító.

A párisi, bécsi, stb. kiállításokon kitüntetve. Kedvező fizetési

feltételek mellett pneumatikai nemeshangu orgonákat szállít.

Mindenemű orgonajavításokat és hangolásokat lelkiismeretes

— pontossággal teljesít.

Tervezeteiket és mintarajzokat kívánatra díjmentesen küld.

64 2-52

Népiskolai címtáblák

45 x 60 cm. nagyságban rendkívül tartós, ölmozott acélbádoglemezből, fehérzománc alapfestéssel, fekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címmel ellátva darabonként 15 koronáért megrendelhető.

A SZENT-ISTVAN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése részv.-társaság.

Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28/B. szám.

Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető. 278

♦ Iskolai ünnepélyek. ♦

A szabadság emlékűnepe.

♦ Március 15. ♦

Népiskolai tanulók részére összegyűjtött alkalmi költemények.

A Györfly János által szerkesztett ISKOLAI ÜNNEPÉLYEK című gyűjteményes munka III. kötet. Ára 20 fillér. Kiadja a Szent-István-Társulat (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28). Hogy minden tanuló megszerezhesse, tömegesebb megrendelésnél százalékos és minden 100 példányra 10 ingyenpéldányt adunk a szegény tanulók részére.

Legjobb népiskolai daloskönyv a

„KIS MUZSIKUS“!

100 gyönyörű magyar népdal iskolai szöveggel, 2 gyermekszólamra. Az «Orsz. Kath. Tanügyi Tanács» által approbálva I-II. füzet ára 1 kor. 60 fill. Kotta nélkül a falusi gyermekek részére 40 fill.

Megrendelhető a

SZENT-ISTVÁN - TÁRSULATNÁL

(Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám.)